

CONCEPT-ACCOUNTANTSVERSLAG 2018

GEMEENTE LANSINGERLAND

23 mei 2019

INHOUDSOPGAVE

Introductie

1. Scope en oordeel bij de jaarrekening
2. Analyse van de kerncijfers
 - 2.1 Baten & Lasten
 - 2.2 Analyse van de financiële positie
 - 2.3 Schattingen
3. Algemene controle onderwerpen
4. Bevindingen uit de controle 2018
 - 4.1 Sociaal Domein
 - 4.2 Grondexploitatie
 - 4.3 Aanbestedingswetgeving
 - 4.4 SiSa-Bijlage
 - 4.5 Begrotingsrechtmatigheid en WNT
 - 4.6 Schatkistbankieren en VPB
5. Onafhankelijkheid

Bijlage: Relevante actualiteiten

VERTROUWELIJK

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Lansingerland
Tobias Asserlaan 1
2662 SB Bergschenhoek

Rotterdam, 23 mei 2019

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de aan ons verstrekte opdracht tot de controle van de jaarrekening 2018 van gemeente Lansingerland bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan. In dit accountantsverslag behandelen wij de voornaamste overwegingen die bij de controle van de jaarrekening een rol hebben gespeeld en vatten wij onze belangrijkste bevindingen samen. Onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing zijn gerapporteerd in onze management letter 2018 d.d. 20 november 2018. Daarnaast willen wij u graag informeren over ontwikkelingen die voor uw gemeente van belang kunnen zijn.

De jaarrekeningcontrole is gericht op het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening in overeenstemming met Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en omtrent de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met het controleprotocol van uw gemeente (inclusief normenkader voor de rechtmatigheid). Onze accountantscontrole is uitgevoerd in overeenstemming met het Nederlands recht.

Wij willen de betrokken medewerkers van gemeente Lansingerland bedanken voor de constructieve samenwerking tijdens het uitvoeren van onze werkzaamheden.

Dit verslag is bestemd voor de gemeenteraad van de gemeente Lansingerland. Het concept van deze rapportage is op 20 mei 2019 besproken met de portefeuillehouder Financiën, de gemeentesecretaris en de concerncontroller van uw gemeente.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij uiteraard graag bereid.

Met vriendelijke groet,
MAZARS ACCOUNTANTS N.V.

Drs. D.J. Han RA

MANAGEMENT SAMENVATTING

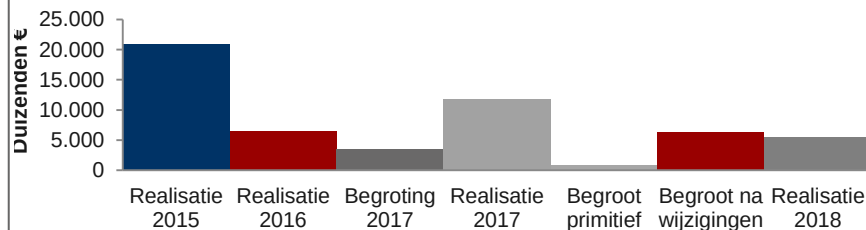
Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- Wij zijn voornemens een *goedkeurende* controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid te verstrekken bij de jaarrekening 2018 van de gemeente Lansingerland. Ons oordeel omvat zowel de getrouwe weergave van vermogen en resultaat als de financiële rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018.
- Het jaarverslag bevat de vereiste aspecten, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen met de informatie die wij kennen uit de controle.
- Uit de actualisatie van de grondexploitatie komt een positief resultaat naar voren, met name door grote en snelle gronduitgifte Oudeland, wat een positief effect heeft. De waardering van de grondexploitatie is sterk afhankelijk van inschattingen van het college van toekomstige kosten en opbrengsten.
- Er is over boekjaar 2018 sprake van totaal aan onrechtmatigheden ad € 1,3 miljoen inzake naleving EU-aanbestedingsrichtlijnen
- Er is over boekjaar 2018 sprake van een totaal aan onzekerheden ad € 2,5 miljoen (2017: € 1,0 miljoen, 2016: € 1,3 miljoen), waarvan € 0,4 miljoen Wmo en € 0,9 miljoen jeugd betreft en € 1,3 miljoen naleving EU-aanbestedingsrichtlijnen.

Bestuurlijke aandachtspunten

- Onderstaande bestuurlijke aandachtspunten zijn niet zozeer onderbelicht binnen de gemeente Lansingerland, maar blijven wel voldoende bestuurlijke aandacht vragen:
- In het sociaal domein heeft het aspect prestatieverlevering (factureren zorgaanbieders enkel daadwerkelijk geleverde zorg en de wijze waarop de gemeente dit kan vaststellen) blijvende aandacht nodig. Dit is met name relevant bij de zorgaanbieders die geen gecertificeerde jaarverantwoording over 2018 overleggen.
 - Wij vragen aandacht voor een verbetering van de kosteninschatting en – beheersing in met name het sociaal domein. In de jaarrekening 2018 is in de verantwoording van programma 3 zichtbaar dat de werkelijke lasten Jeugd € 0,9 miljoen hoger zijn dan de bijgestelde begroting 2018. De lasten Werk en Inkomen zijn € 0,9 miljoen lager dan begroot.
 - Blijvende monitoring van het risicoprofiel van de grondexploitatie, met name bij de projecten Oudeland en Westpolder-Bolwerk (gelet op de looptijd cq. omvang van het plan) en de strategische gronden Wilderszijde.

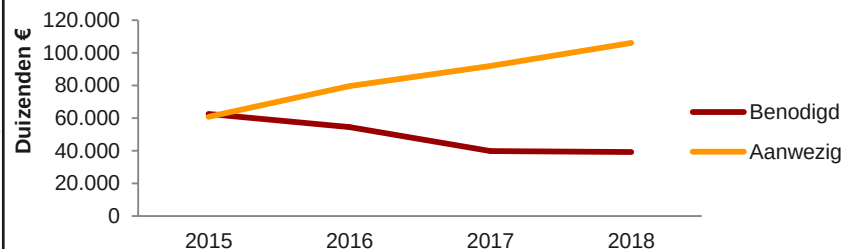
Financiële resultaten

In de jaren 2015 tot en met 2018 is ieder jaar een positief resultaat gerealiseerd in vergelijking met de begroting over dat jaar. Deze resultaten zijn niet te herleiden naar één oorzaak, maar betreffen relatief beperkte voordelige afwijkingen ten opzichte van de begroting bij diverse programma's, die samen het positieve resultaat vormen. In de jaarstukken is per programma goed inzicht gegeven in de oorzaken die ten grondslag liggen aan het resultaat.

Analyse van het weerstandsvermogen

Vergelijking benodigde met aanwezige weerstandscapaciteit afgelopen boekjaren:

Uit de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* blijkt dat de aanwezige weerstandscapaciteit vanaf 2016 ruim voldoende is gelet op het risicoprofiel van uw gemeente. In 2018 is het benodigde weerstandsvermogen afgenomen met 0,5 miljoen, terwijl het aanwezige weerstandsvermogen met ruim 14 miljoen is gestegen.

1. SCOPE EN OORDEEL BIJ DE JAARREKENING

1. SCOPE EN OORDEEL BIJ DE JAARREKENING

Grondslagen

De jaarrekening van gemeente Lansingerland is opgesteld in overeenstemming met Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). Het opmaken van de jaarrekening is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Naar onze mening zijn de gekozen waarderingsgrondslagen met betrekking tot significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties aanvaardbaar en consistent toegepast. Dit geldt tevens voor de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Scope & controleproces

Wij hebben onze controleopdracht uitgevoerd overeenkomstig de in Nederland algemeen aanvaarde controlestandaarden voor controleopdrachten en het controleprotocol van uw gemeente (inclusief normenkader voor de rechtmatigheid). De accountantscontrole is erop gericht vast te stellen dat de jaarrekening met een redelijke mate van zekerheid geen materiële fouten of onrechtmatigheden bevat en een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen en het resultaat en of de eisen van financiële rechtmatigheid in alle van materieel belang zijnde opzichten zijn nageleefd van gemeente Lansingerland én de overige gegevens in de jaarrekening in overeenstemming zijn met de van toepassing zijnde regelgeving.

Onze controle valt globaal uiteen in een tweetal momenten. Tijdens de interim controle beoordelen en testen wij de toereikendheid en toetsbaarheid van de interne beheersing. Voornamelijk betreft dit de wijze waarop de geïdentificeerde risico's worden beheerst. Tijdens de eindejaarscontrole voeren wij de benodigde gegevensgerichte controles uit op de (significante) posten in de jaarrekeningen. Bij onze controle steunen wij niet op de automatische gegevensverwerking.

1. SCOPE EN OORDEEL BIJ DE JAARREKENING

Onze risicoanalyse en aandachtspunten

Op basis van de door ons verkregen kennis van uw organisatie, haar stakeholders en haar omgeving, hebben wij de onderstaande significante risico's op een afwijking van materieel belang onderkend die tijdens de controle speciale aandacht hebben gekregen. Deze risico's zijn:

- Doorbreking van de interne beheersing door het management;
- Het risico op niet nauwkeurig verantwoorden of niet juiste waarderen van grondexploitaties;
- Het risico met betrekking tot het niet naleven van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Daarnaast hebben wij nog een aantal belangrijke (maar niet significante) risico's onderkend:

- Naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen;
- Het risico op onjuist of onvolledig waarderen van voorzieningen in het algemeen;
- Een specifiek risico met betrekking tot de waardering van voorzieningen betreft de voorziening planschade;
- Het risico dat de bestedingen WMO onrechtmatig of onzeker zijn, omdat de prestatielevring niet kan worden aangetoond;
- Het risico op een onjuiste verantwoording in SiSa-bijlage.

Nadere toelichting over bovengenoemde punten, voor zover deze leiden tot bevindingen, is opgenomen in hoofdstuk 4 'Belangrijke bevindingen uit de controle 2018'.

Controleaanpak

Met betrekking tot boekjaar 2018 is aan Mazars de opdracht verstrekt tot het verrichten van de accountantscontrole op het jaarverslag van gemeente Lansingerland. Wij wijzen u erop dat onze controle erop gericht is om een oordeel te geven dat het jaarverslag een getrouw beeld geeft en is opgesteld in overeenstemming met Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de bepalingen van en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT). Wij willen er de aandacht op vestigen dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere beperkingen die inherent zijn aan elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de controlestandaarden een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens onze opdrachtbrief d.d. 15 oktober 2018. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot verschillen van inzicht met het management en het college van burgemeester en wethouders inzake rapportagekwesities. Wij zijn van mening dat onze werkzaamheden een deugdelijke grondslag vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2018.

1. SCOPE EN OORDEEL BIJ DE JAARREKENING

Materialiteit

De bepaling van de materialiteit van de jaarrekening is gebaseerd op de in het controleprotocol 2018 gemeente Lansingerland en Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) voorgeschreven norm voor onjuistheden van 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves en 3% voor onzekerheden.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten	Tot € 1,99 miljoen	€ 1,99 – 5,96 miljoen	N.V.T.	5,96 miljoen
Onzekerheden	Tot € 5,96 miljoen	€ 5,96 – 19,87 miljoen	€ 19,87 miljoen	N.V.T.

Voor het rapporteren van controleverschillen hebben wij een drempel gehanteerd van € 100.000, zoals is opgenomen in het controleprotocol 2018 gemeente Lansingerland. Naast dit kwantitatieve aspect is bij de analyse en evaluatie van onze bevindingen ook rekening gehouden met meer kwalitatieve aspecten. Dit komt onder meer tot uitdrukking in het geval van bevindingen inzake de classificatie of toelichting van posten.

1. SCOPE EN OORDEEL BIJ DE JAARREKENING

Oordeel bij de jaarrekening

Op grond van de door ons uitgevoerde accountantscontrole zijn wij voornemens om een controleverklaring met een goedkeurende strekking af te geven bij de jaarrekening 2018 van gemeente Lansingerland. Voorwaarde van afgifte van onze verklaring is dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld en er tot het moment van vaststellen geen gebeurtenissen plaatsvinden die aanleiding geven tot wijziging van de jaarrekening. Deze goedkeurende strekking betreft zowel de getrouwe weergave van vermogen en resultaat in overeenstemming met het *Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)* als de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. De tekst van de controleverklaring wordt opgenomen in het jaarverslag onder de overige gegevens.

Oordeel bij de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast een oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening dienen wij in onze verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie een oordeel op te nemen. Voor gemeente Lansingerland betreft deze andere informatie:

- Algemeen;
- Programmaverslag;
- Paragrafen;
- Overige gegevens.

Ten aanzien van deze andere informatie verklaren wij dat:

- Deze met de jaarrekening verenigbaar is en geen afwijkingen van materieel belang bevat ten opzicht van de gecontroleerde jaarrekening;
- Alle informatie bevat die op grond van Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen uit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en NV COS 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

1. SCOPE EN OORDEEL BIJ DE JAARREKENING

WNT

De verantwoording op basis van de Wet normering topinkomens (WNT) in de jaarrekening 2018 hebben wij gecontroleerd met inachtneming van het specifiek daarvoor van toepassing zijnde controleprotocol. Wij hebben geen fouten of onzekerheden bij deze controlewerkzaamheden aangetroffen.

Single Information Single Audit (SiSa)

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2018. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de in de SiSa bijlage opgenomen specifieke uitkeringen geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Controleverschillen

In de definitieve jaarrekening resteren enkele ongecorrigeerde controleverschillen, zowel onjuistheden als onzekerheden, die in de tabel hieronder zijn samengevat.

Omschrijving		Bedrag in €	Verwijzing
Getrouwheid en rechtmatigheid			
Bestedingen WMO, waarbij onvoldoende zekerheid is inzake de prestatielevering	Onzeker	€ 0,38	Hst 4.1
Bestedingen Jeugd, waarbij onvoldoende zekerheid is inzake de prestatielevering	Onzeker	€ 0,86	Hst 4.1
Rechtmatigheid			
Geconstateerde onjuistheden m.b.t. naleving Europese aanbestedingswetgeving	Onjuist	€ 1,35 mln	Hst 4.3
Geconstateerde onzekerheden m.b.t. naleving Europese aanbestedingswetgeving	Onzeker	€ 1,29 mln	Hst 4.3

1. SCOPE EN OORDEEL BIJ DE JAARREKENING

Daarnaast was er sprake van enkele aanpassingen die zijn doorgevoerd in de definitieve jaarrekening in vergelijking met de aan ons ter controle aangeboden concept jaarrekening. De belangrijkste aanpassingen waren:

- Presentatie WNT
- Toelichting grondexploitaties
- Presentatie van ontvangen waarborgsommen inzake grondreserveringsovereenkomsten ad €775.000
- Lagere waardering van vordering ad € 120.000
- Presentatie vooruitontvangen bijdragen t.b.v. investeringen in maatschappelijk nut ad € 248.000
- Toelichting aangegane verplichtingen m.b.t. meerjarige overeenkomsten

2. ANALYSE VAN DE KERNCIJFERS

2. ANALYSE VAN DE KERNCIJFERS

2.1. Baten & Lasten

Hieronder is een samenvatting van het resultaat over 2018 opgenomen in vergelijking met de begroting na wijziging 2018 en de realisatie over 2017 en 2016:

Samenvatting staat van baten en lasten (x € 1.000)				
	2018 realisatie	2018 begroting	2017 realisatie	2016 realisatie
Totaal baten	196.617	140.817	147.780	167.807
Totaal lasten	186.884	138.706	134.524	147.119
Resultaat voor reserve mutaties	9.733	2.111	13.256	20.687
Saldo mutaties in reserves	-4.315	4.167	-465	-14.200
Resultaat	5.417	6.277	12.791	6.488

Toelichting Baten & Lasten

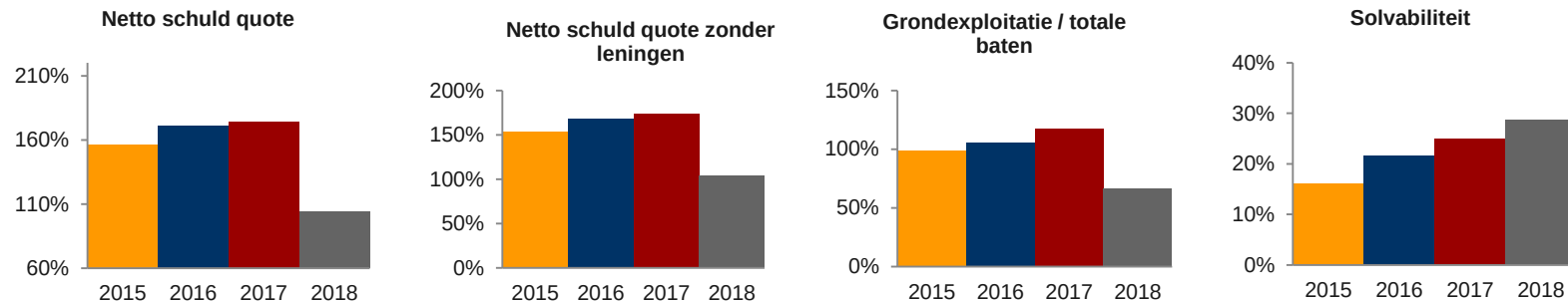
Het jaarverslag van uw gemeente geeft per programma inzicht in de belangrijkste oorzaken van de begrotingsafwijkingen. Door forse hogere gerealiseerde grondverkoop op met name Oudeland en Westpolder-Bolwerk, zijn zowel de baten als de lasten (mutatie boekwaarde grondexploitatie) fors hoger dan begroot. De baten grondexploitatie zijn in totaal € 54 miljoen hoger. De geplande uitgaven met betrekking tot grondexploitaties zijn overigens € 13,7 miljoen lager dan begroot in het MG 2018. Door een winstname op grondexploitatie van € 4,3 miljoen en een lagere verliesvoorziening ad € 3,2 miljoen is met name het resultaat voor mutaties reserves hoger dan begroot.

2. ANALYSE VAN DE KERNCIJFERS

2.2. Analyse van de financiële positie

Met betrekking tot de financiële positie zijn een aantal kengetallen te benoemen, die wij hieronder hebben weergegeven (in vergelijking met de afgelopen twee boekjaren). Op basis van deze kengetallen zien wij de volgende ontwikkelingen in de financiële positie van uw gemeente:

- De netto schuld quote, bepaald door de netto schuld te delen door de totale baten, is op fors afgenomen ten opzichte van vorig jaar> Enerzijds door een toename van de totale baten en anderzijds door een afname van de schulden als gevolg van de grondverkoop. De netto schuld quote is hierdoor lager geworden dan 130% en classificeert niet meer als hoog. Belangrijke nuancering daarbij is de hoge boekwaarde aan grondexploitatie van uw gemeente, waardoor een belangrijk deel van langlopende leningen zijn aangetrokken om de investeringen in de grondexploitatie te financieren en de rente die uw gemeente betaald over de langlopende schulden wordt bijgeschreven op de boekwaarde van de grondexploitaties en daarmee niet op de exploitatie drukt. Hieruit blijkt dat de netto schuld quote, gecorrigeerd voor investeringen in grondexploitaties, niet aandachtsvragend hoog is.
- De ratio grondexploitatie, zijnde de balanspositie grondexploitatie in verhouding met de totale baten, laat een forse afname zien ten opzichte van 2017. Dit is met name te verklaren door een toename van de baten in 2018 t.o.v. 2017. De ratio bij uw gemeente blijft relatief hoog, wat duidt op een relatief hoog risicoprofiel. Strakke sturing op de realisatie van de geplande verkoop tegen de geplande prijzen en alertheid bij het doen van investeringen in de grondexploitaties blijven bij de beheersing van dit risico van belang.
- De solvabiliteit, bepaald door het eigen vermogen te delen door het totale vermogen, laat een stijgende trend zien door een toename van het eigen vermogen vanwege een positief resultaat voor bestemming. Dit is een positieve ontwikkeling.

Samenvattend is de ontwikkeling van de financiële positie naar onze mening positief te noemen. De afgelopen jaren is deze positieve ontwikkeling als gevolg van het gevoerde beleid op al bovenstaande kengetallen zichtbaar.

2. ANALYSE VAN DE KERNCIJFERS

2.3. Schattingen

Kwaliteit van de schattingen

Bij het opmaken van de jaarrekening zijn schattingen nodig. Het college is verantwoordelijk voor de aannames en methodiek van schattingen, waarbij voor zover nodig voor het inzicht van de gebruiker een toelichting in de jaarrekening dient te worden opgenomen. Wij hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2018 beoordeeld en zijn daarbij de mate van evenwichtigheid nagegaan. De hiernaast opgenomen tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering. De grondslagen die per post zijn opgenomen in de toelichting van de jaarrekening zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen

De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.

Waardering van de In exploitatie genomen gronden

Zie paragraaf 3.3. De grondexploitaties waar de grootste onzekerheid in zit betreffen bedrijventerrein Oudeland i.v.m. afzetraming, woningbouw Westpolder/Bolwerk i.v.m. fiscale optimalisatie en de strategisch gronden Wilderszijde. De onzekerheid is wel afgenomen ten opzichte van vorig jaar. Met name bij Oudeland is een zodanig percentage van de opbrengsten gerealiseerd, dat tussentijdse winst kan worden genomen.

Voorzieningen

De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag.

Onderwerp	2018	2017
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	●	●
Waardering van de In exploitatie genomen gronden	●	●
Voorzieningen	●	●
Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	●	●
Waardering debiteuren	●	●

3. ALGEMENE CONTROLE ONDERWERPEN

3. ALGEMENE CONTROLE ONDERWERPEN

Belangrijke toelichtingen

Als onderdeel van onze controle van het getrouwe beeld van de jaarrekening besteden wij aandacht aan de toelichtingen in de jaarrekening. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar de kwesties, alsmede de daarop betrekking hebbende oordeelsvorming, die verband houden met het formuleren van bijzonder gevoelige toelichtingen. Ook besteden wij specifieke aandacht aan de wijze waarop vanuit de relevante verslaggevingsvereisten en de overige wetgeving verplichte toelichtingen zijn gegeven.

Bij de beoordeling van de toelichting is naast naleving van de verslaggevingsvereisten van belang dat sprake is van consistente en duidelijke toelichtingen.

De toelichting op de analyse van de afwijkingen van baten en lasten ten opzichte van de begroting na wijziging kan worden verbeterd door:

- de afwijkingen van baten en lasten afzonderlijk te toelichten;
- oorzaken van afwijkingen met betrekking tot apparaatskosten zijn niet expliciet met betrekking tot de afwijkingen op programmaniveau toegelicht;
- door de wijze van toelichting zoals opgenomen in de jaarrekening is niet direct de link tussen de toelichting en de afwijking in de staat van baten en lasten te zien.

Voor de afwijkingen die zijn toegelicht zijn wij van mening dat hier over het algemeen wel een ter zake en begrijpelijke toelichting is opgenomen.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De controlerend accountant heeft de taak om te rapporteren inzake de bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de continuïteit van de automatische gegevensverwerking in het kader van artikel 393 lid 4 BW2. Onze aanbevelingen zijn reeds opgenomen in de managementletter 2018. Wij hebben geen significante tekortkomingen geconstateerd.

Onze controle is niet specifiek gericht op de IT-systemen binnen gemeente Lansingerland. Wij maken ook slechts in beperkte mate gebruik van de IT systemen, omdat wij geen zogenaamde application controls hebben geïdentificeerd waarvan wij tijdens onze controle gebruik willen maken.

3. ALGEMENE CONTROLE ONDERWERPEN

OVERIGE ONDERWERPEN

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich tot het moment van schrijven van dit rapport geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Fraude

Het bestuur is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om te kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. Het is vervolgens de taak van het toezichthoudend orgaan om vast te stellen in hoeverre het college van burgemeester en wethouders de benodigde beheersingsmaatregelen heeft genomen om de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving te waarborgen.

Tijdens de controle van de jaarrekening identificeren wij risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht is op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en het niet naleven van wet- en regelgeving.

Wij vragen het management en het college van burgemeester en wethouders op verschillende momenten tijdens de controle of zij op de hoogte is van fraudegevallen die zich hebben voorgedaan, gevallen van vermoede fraude en aantijgingen van fraude met betrekking tot gemeente Lansingerland. In de afsluitende bevestigingsbrief die wij verkrijgen voorafgaand aan afgifte van onze controleverklaring zal het college van burgemeester en wethouders dit nogmaals schriftelijk aan ons bevestigen. Gelet op de verantwoordelijkheid van het college adviseren wij het onderwerp fraude periodiek te bespreken in vergaderingen van het college aan de hand van een frauderisicoanalyse.

Uit de controle van de jaarrekening 2018 zijn geen aanwijzingen voor mogelijke fraude naar voren gekomen.

Overige wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van het niet-naleven van overige wet- en regelgeving waarover gerapporteerd zou moeten worden anders dan de rechtmatigheidsbevindingen, zoals gerapporteerd in hoofdstuk 4 'bevindingen uit de controle 2018'.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.1 Sociaal domein (1)

Bij de jaarrekeningcontrole is onze aandacht met name uitgegaan naar de rechtmatigheid van de bestedingen in het sociaal domein. Uw gemeente heeft in aanloop naar de jaarrekeningcontrole 2018 wederom veel energie gestopt in de verantwoording van de geldstromen die samenhangen met de decentralisaties. Onze bevindingen zijn als volgt:

- Het landelijke controleprotocol is door uw gemeente van toepassing verklaard, op grond waarvan zorgaanbieders, die een verantwoording met een totaal declaratiebedrag boven € 125.000 indienen, bij deze verantwoording een controleverklaring van hun accountant moeten aanleveren. Het beschikbaar zijn van een goedkeurende controleverklaring geeft een onderbouwing van de daadwerkelijke levering van de zorg (prestatielevering) door de zorgleverancier aan de rechthebbende. Op basis van deze verantwoordingen constateren wij:
 - Een aantal zorgaanbieders heeft geen controleverklaring bij de jaarverantwoording ingediend, of er was sprake van een niet goedkeurende strekking van de controleverklaring van de accountant van de zorgaanbieder.
 - Zorgaanbieders met een declaratiebedrag lager dan € 125.000 hoeven geen controleverklaring in te dienen bij de jaarverantwoording. Hierdoor bestaat er onzekerheid over de prestatielevering.
- **Het totaalbedrag aan gedeclareerde zorg dat op basis hiervan onzeker is bedraagt € 860.000 (Jeugd) respectievelijk € 376.000 (Wmo).**
- Constatering landelijk is dat van de SVB, die het beheer van de persoonsgebonden budgetten (PGB's) uitvoert, geen sluitende informatie is ontvangen over de getrouwe en rechtmatige besteding van de PGB's. De auditdienst van de SVB heeft geen goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de totale landelijke PGB-bestedingen op kasbasis in 2018. Hierbij is een fout geconstateerd voor zowel WMO (2,96%) als Jeugd (1,34%). Naast de controle van de besteding bij de SVB heeft de gemeente zelf ook een controle op de prestatielevering in relatie tot de betaalde bedragen uitgevoerd. Via een projectiebrief is de geconstateerde fout met betrekking tot de PGB's 2018 vertaald naar de fout mbt Lansingerland. Deze afwijkingen zijn kleiner dan de rapporteringstolerantie en hebben om die reden geen impact op onze controleverklaring. De auditdienst van de SVB heeft aangegeven aanzienlijke verbeteringen te zien in vergelijking met voorgaande jaren. Dit blijkt ook uit de lagere foutpercentages.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.1 Sociaal domein (2)

De controle op de juistheid en volledigheid van de bestedingen op basis van de Wet maatschappelijke opvang voert de gemeente onder andere uit op basis van productieverantwoordingen van zorgleveranciers. De accountants van zorgleveranciers geven controleverklaringen af bij deze productieverantwoordingen aan de hand van het landelijke controleprotocol Wmo.

Een ontwikkeling bij deze controle en verantwoording van het sociaal domein is dat de meeste inkoopcontracten nu nog op p x q basis zijn, waarbij de financiële afrekening van de inkoop op basis van het leveren van ingekochte prestaties is. Bij veel gemeenten zien we dat ze overgaan naar resultaatgerichte inkoop. Bij het controleren van de kosten op basis van resultaatgerichte inkoop, hoeft er niet meer te worden gesteund op de accountantscontrole bij zorgleveranciers. Ook de gemeente Lansingerland en gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond zijn naar wij begrepen hebben bezig om de steeds meer resultaatgericht in te kopen. Voor huishoudelijke hulp wordt er al resultaat gericht ingekocht.

Een voordeel hiervan is dat de gemeente meer zelf in control komt over de timing van de financiële vaststelling in relatie tot het traject van de jaarrekening, waarbij nu vaak nog gewacht moet worden op de controleverklaringen van de zorgleveranciers. Een tweetal aandachtspunten bij resultaatgericht is enerzijds om het zo concreet mogelijk meetbaar vaststellen van het resultaat te bepalen. Anderzijds is een aandachtspunt hoe de toerekening van kosten aan boekjaren moet worden bepaald.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.2 Grondexploitatie (1)

De controle van de grondexploitaties vraagt veel aandacht van ons als accountant, vanwege de hoge mate van schattingsonzekerheid die met deze jaarrekeningpost samenhangt. Wijzigingen in uitgangspunten die bij het doorrekenen van de grondexploitaties gehanteerd worden hebben een grote invloed op de financiële uitkomst van de grondexploitaties en ook op projectniveau dienen te maken kosten en de te realiseren opbrengsten, inclusief de timing daarvan, ingeschat worden.

In de toelichting op de balans is onder de post voorraden toegelicht wat uitgangspunten zijn bij de bepaling van de waardering van de bouwgronden in exploitatie en welke aspecten de hoge mate van onzekerheid van de waardering beïnvloeden. De jaarrekening is gebaseerd op het scenario zoals wordt vastgesteld via het MPG door de gemeenteraad op 27 juni 2019. In de paragraaf weerstandsvormogen en risicobeheersing is toegelicht wat het mogelijke effect is van negatievere scenario's dan gehanteerd voor de waardering in de jaarrekening. Door de gemeente is bij het opstellen van de jaarrekening berekend dat voor het afdekken van de ingeschatte risico's in de grondexploitaties, rekening houdend met de kans op optreden van de risico's, een bedrag van € 36,1 (2017: € 39,9) miljoen aan weerstandscapaciteit benodigd is.

De bouwgronden in exploitatie hebben een omvang van € 130,7 miljoen (2017: € 174,0 miljoen). Dit betreft historische kosten minus opbrengsten van € 165 miljoen inclusief cumulatieve winstname van € 3,9 miljoen onder aftrek van een verliesvoorziening van € 38,2 miljoen (2016: € 216,5 miljoen resp. € 42,5 miljoen). Naast deze bouwgronden in exploitatie bezit de gemeente de strategische gronden Wilderszijde € 29,8 miljoen (historische kostprijs € 52,4 mln. -/- voorziening € 22,6 mln.). Deze gronden werden in 2015 onder voorraden (NIEGG) gepresenteerd en door BBV-wijziging in 2016 onder de materiele vaste activa. De boekwaarde is hiervan ongewijzigd.

Om te bepalen of de gemeente deze boekwaarden terugverdient, zijn meerjarenprognoses van de grondexploitaties opgesteld binnen de gemeente. Hierin is alle bekende informatie over toekomstige kosten en te verwachten opbrengsten door uw gemeente verwerkt. In totaal bevatten deze prognoses € 247 miljoen aan te realiseren opbrengsten en € 98 miljoen aan te maken kosten (2016: € 309 miljoen resp. € 111 miljoen), exclusief de financieringslasten.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.2 Grondexploitatie (2)

Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij de belangrijkste grondexploitaties van uw gemeente gecontroleerd. Onze bevindingen over het risicoprofiel van de belangrijkste projecten zijn hieronder weergegeven.

Project	Risicoprofiel	Toelichting
Bedrijventerrein Oudeland	Hoog	Bedrijventerrein Oudeland betreft de ontwikkeling van een bedrijventerrein met een looptijd tot 2036. Dit is een looptijd langer dan 10 jaar. In de notitie grondexploitatie, zoals die vanaf de jaarrekening 2016 van toepassing is geworden, is opgenomen dat deze 10 jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn, die voortschrijdend moet worden gezien en waar alleen gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord in de begroting en de jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico's die gepaard gaan met de langere looptijd te mitigeren. Deze zijn ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Oudeland betreft een bedrijventerrein, waarbij in de meerjarenprognose de afzet van 50 hectare bedrijventerrein is gepland. In 2015 heeft de gemeente een onderzoek laten uitvoeren naar de afzetmogelijkheden van dit bedrijventerrein . De meerjarenprognose is gebaseerd op de afzetverwachtingen zoals benoemd in dit onderzoek. In 2018 heeft de afzet met € 23, 5 miljoen fors hoger plaats gevonden dan zoals vorig jaar voor € 4,3 miljoen verwacht. De oorzaak hiervan is dat bij bedrijventerreinen, de afzet minder strak is te voorspellen en meer met gemiddelde afzethoeveelheden wordt geraamd. De gemeente heeft ten behoeve van afzet in 2019 en 2020 inmiddels wel overeenkomsten en reserveringsovereenkomsten afgesloten voor de te leveren gronden in 2019. Als onderbouwing van de gehanteerde prijzen is enerzijds bekend welke verkoopprijzen er over de periode 2008 tot en met 2018 zijn gerealiseerd en anderzijds welke afzetprijzen uit het externe onderzoek uit 2018 bleken. Deze prijsverwachtingen stemmen overeen met de prijzen zoals opgenomen in de meerjarenprognose. Doordat bij de inschatting van afzetprijzen sprake is van bepaalde bandbreedtes kan de omvang van de uiteindelijke prijzen afwijken van de huidige prognoses. Om de risico's die hiermee samenhangen op te vangen is in de meerjarenprognose rekening gehouden met een toereikend % onvoorzien en sluit de prognose op een positief resultaat. Doordat inmiddels 40% van de opbrengsten is gerealiseerd en 77% van de kosten zijn gerealiseerd is er een winstgenomen € 3,3 miljoen op een winstverwachting op eindwaarde van € 24,1 miljoen.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.2 Grondexploitatie (3)

Project	Risicoprofiel	Toelichting
Westpolder/Bolwerk	Hoog	Westpolder/Bolwerk betreft een grondexploitatie met een looptijd tot 2024 (conform vorig jaar), waarbij vanaf ultimo 2018 de afzet van 1250 woningen zijn gepland. In 2017 is de boekwaarde met € 14,6 miljoen afgenomen, terwijl de verliesvoorziening iets is gedaald naar € 11,1 miljoen (2017: € 11,8 miljoen). In 2016 is de samenwerkingsovereenkomst met Ontwikkelcombinatie Westpolder/Bolwerk aangepast via een allonge. Door deze aanpassing van de samenwerkingsovereenkomst is de resultaatsverwachting voor de grondexploitatie Westpolder/Bolwerk fors verbeterd. De belangrijkste redenen van deze verbetering van het resultaat betreffen een verlaging van de inbrengprijs van de grond door de ontwikkelcombinatie en lagere financieringskosten bij financiering door de gemeente in plaats van de ontwikkelcombinatie. De verwachte opbrengsten in de meerjarenprognose van de grondexploitatie sluiten aan op de opbrengstverwachting zoals opgenomen in de allonge bij de samenwerkingsovereenkomst. De kostenramingen voor VTA en Civieltechnische werken zijn gebaseerd op onderliggende gespecificeerde ramingen, zoals ook is toegelicht in de jaarrekening. In 2018 zijn de opbrengsten met € 22,6 miljoen fors hoger dan de raming van vorig jaar van € 10,2 miljoen. Bij de grondexploitatie Westpolder/Bolwerk maakt de gemeente gebruik van een fiscale optimalisatie vergelijkbaar met de NEXT-route. Ten opzichte van de vorig jaar gerapporteerde beoordeling hiervan door de Belastingdienst zijn er geen wijzigingen geweest Het risicoprofiel met betrekking tot Westpolder/Bolwerk schatten wij als gevolg van de omvang van het project en de toegepaste fiscale optimalisatie als hoog in. Niet zozeer dat we de kans hoog inschatten dat de Belastingdienst achteraf niet akkoord zal gaan met de toegepaste fiscale optimalisatie, maar vooral gezien de omvang van het risico als de Belastingdienst die keuze zou maken.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.2 Grondexploitatie (4)

Project	Risicoprofiel	Toelichting
Bedrijventerrein Leeuwenhoekweg	Laag	Leeuwenhoekweg betreft een bedrijventerrein, waarbij in de meerjarenprognose de afzet van 3,3 hectare (vorig jaar 4,5) bedrijventerrein is gepland. De gemeente heeft inmiddels wel voor de levering van 1,4 hectare overeenkomsten gesloten. Als onderbouwing van de gehanteerde prijzen is enerzijds bekend welke verkoopprijzen er in het verleden zijn gerealiseerd. Deze prijsverwachtingen stemmen overeen met de prijzen zoals opgenomen in de meerjarenprognose. Doordat bij de inschatting van afzetprijzen sprake is van bepaalde bandbreedtes kan de omvang van de uiteindelijke prijzen afwijken van de huidige prognoses. Om de risico's die hiermee samenhangen op te vangen is in de meerjarenprognose rekening gehouden met een % onvoorzien. Gezien het type bedrijventerrein Leeuwenhoek ten opzichte van Oudeland, is de prijs per m2 lager dan die bij Oudeland.
Wilderszijde grond niet in exploitatie	Hoog	De niet in exploitatie genomen grond Wilderszijde, 68 hectare ruwe bouwgrond is gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 43,80 per m2. Door een externe specialist is bevestigd dat de marktwaarde van deze ruwe bouwgrond niet lager is dan de huidige waardering van € 43,80 per m2. De taxatie ten behoeve van de jaarrekening 2018 verwijst naar de uitgangspunten die door de taxateur bij de oorspronkelijke taxatie in 2011 zijn gehanteerd. In de taxatie uit 2011 worden de waarde bepalende factoren en mogelijke belemmeringen vanwege onder meer de nabijheid van de HSL, de ontwikkelingen van Rotterdam The Hague Airport en de daarbij behorende luchtvaartcontouren beschreven. Wij adviseren bij de actualisatie van de berekeningen voor dit project in 2019 dit risico en de actuele inzichten expliciet te benoemen. Voor Wilderszijde heeft de gemeente in de paragraaf weerstandsvormogen en risicobeheersing een maximaal risicobedrag van € 23,1 miljoen vermeld met een kans van 50%. → UPDATEN NA ONTVANGST PARAGRAAF WEERSTANDSVORMOGEN
Wilderszijde BIE	Midden	Wilderszijde BIE betreft een woningbouwexploitatie met een looptijd tot 2023. Dit is conform vorig jaar. Er moet nog grond voor 250 woningen (vorig jaar 260) moeten worden afgezet.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.2 Grondexploitatie (5)

Project	Risicoprofiel	Toelichting
Parkzoom	Laag	Parkzoom betreft een woningbouwexploitatie met een looptijd tot 2022 (cf vorig jaar), waarbij nog grond voor 119 woningen (vorig jaar 260) moeten worden afgezet. In 2016 is een overeenkomst gesloten voor de afzet van een groot deel van deze woningen. Hiermee is het belangrijkste risico inzake de verkoopopbrengsten ondervangen. De resultaatsverwachting op het project Parkzoom is gewijzigd van een verwacht verlies van € 0,38 miljoen naar winstverwachting van € 1,11 miljoen. Belangrijkste oorzaken hiervan is een herziende lagere inschatting van civieltechnische werken, naar beneden bijstellen van planschade ramingen en hogere indexatie van grondopbrengsten
Meerpolder	Laag	Meerpolder betreft een woningbouwexploitatie met een looptijd tot 2023 (cf vorig jaar), waarbij nog grond voor 70 woningen (vorig jaar 125) moeten worden afgezet. De resultaatsverwachting op het project Meerpolder is gewijzigd van een verwacht verlies van € 2,32 miljoen naar verliesverwachting van € 0,69 miljoen. Belangrijkste oorzaken hiervan is een herziende lagere inschatting van civieltechnische werken, overheveling van kosten voor verkeersgerichte maatregelen, waaronder een brug naar grondexploitatie Berkel Centrum en het activeren van gronden voor hockeyvelden ad € 0,66 miljoen (zie ook 4.5.1., die wegens onzekerheid nog niet eerder begroot waren.
Berkel Centrum	Gemiddeld	Berkel Centrum betreft een exploitatie van een combinatie tussen detailhandel en woningbouw met een looptijd tot 2022. De geraamde opbrengsten zijn gebaseerd op een overeenkomst met een projectontwikkelaar. Na de herziende raming 2017 heeft dit jaar weer een herziende raming van de civieltechnische kosten plaatsgevonden. Deze hebben geleid tot een toename van de geraamde kosten met circa € 1,5 miljoen (vorig jaar toename 3,3 miljoen) op basis van een gedetailleerde kostenraming. De reden hiervan is enerzijds de overheveling van kosten voor verkeersgerichte maatregelen, waaronder een brug vanuit Meerpolder en een wijziging van een inrichtingsplan naar aanleiding van gesprekken met diverse belanghebbenden.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.3 Aanbestedingswetgeving

Het normenkader voor de rechtmatigheidscontrole, zoals vastgesteld door de gemeenteraad, bevat onder andere de Europese aanbestedingswetgeving. Bij onze jaarrekeningcontrole hebben wij aan de hand van een door uw gemeente uitgevoerde inkoopanalyse gecontroleerd of de aanbestedingswetgeving gedurende boekjaar 2018 is nageleefd.

Uw gemeente heeft een adequate eigen analyse van de inkopen 2018 uitgevoerd, die wij als basis voor onze werkzaamheden hebben kunnen gebruiken. Hieruit komen diverse bevinding, die ook grotendeels reeds door uw gemeente waren geconstateerd.

	2018	2017
Geconstateerde onjuistheden mbt naleving Europese aanbestedingswetgeving	€ 1.345.000	€ 626.000
Geconstateerde onzekerheden mbt naleving Europese aanbestedingswetgeving	€ 1.292.000	€ 1.662.000

Een belangrijke reden voor de onzekerheden bij de controle van de aanbestedingen betreft het inhuur van personeel. In de loop van 2016 is de categorie “2b-diensten” vervallen. Hierdoor is inhuur van personeel, zoals we vorige jaren aan u gerapporteerd hebben, aanbestedingsplichtig geworden. Een hulpmiddel dat veel gemeenten gebruiken om inhuur van personeel Europees aan te besteden is een dynamisch aankoopstelsel. Wij hebben begrepen dat Lansingerland gebruik maakte van een dynamisch aankoopstelsel, maar dat besloten is door het management om dit dynamisch aankoopstelsel niet verplicht te gebruiken voor inhuur van personeel. Wij hebben bij onze controle geconstateerd dat er nog maar zeer beperkt gebruik is gemaakt van dit dynamisch aankoopstelsel. Wij zien bij andere gemeenten dat het gebruik van een dynamisch aankoopstelsel leidt tot een betere toepassing van de EU-aanbestedingsrichtlijnen bij inhuur en dat de administratieve werkzaamheden van het doen via een aanbesteding via een dynamisch aankoopstelsel voor een gemeente lager zijn dan het Europees aanbesteden via Tendered. Een nadeel van een dynamisch aankoopstelsel is dat het regelmatig voorkomt dat er geen of onvoldoende gekwalificeerde reacties worden ontvangen, waarna als nog op andere wijze kan worden aanbesteed.

U heeft aangegeven inhuur van personeel niet via een dynamisch aankoopstelsel te willen aanbesteden. Wij adviseren u te overwegen om toch wel de inhuur van personeel via een dynamisch aankoopstelsel te laten plaats vinden.

De afwijkingen en onzekerheden met betrekking tot de Europese aanbestedingen zijn pas op een zeer laat tijdstip in het jaarrekeningproces door u geconstateerd. Hierdoor is tussentijds actie ondernemen bij het constateren van afwijkingen niet meer mogelijk. Wij willen u adviseren om enerzijds de juiste wijze van aanbesteding al te toetsen bij het verstrekken van de opdracht c.q. vastlegging van de verplichting.

Anderzijds adviseren wij u om de interne controle op de naleving van de Europese aanbestedingen periodiek gedurende het jaar te doen en hier tijdig over te rapporteren aan het management.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.4 SiSa-Bijlage

De SiSa-bijlage bevat de verantwoording over aan uw gemeente toegekende subsidies waarvan het Rijk heeft besloten dat de verantwoording via de SiSa-bijlage in de jaarrekening dient plaats te vinden. Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden, Artikel 5 lid 4, dienen wij te rapporteren over de fouten en onzekerheden die wij hebben aangetroffen bij de controle van de SiSa bijlage. Wij constateren dat geen sprake is van financiële fouten of onzekerheden. Dit is hieronder in de voorgeschreven tabel samengevat.

Code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/ onzekerheid
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	n.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
IenW23 E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet - gemeentedeel 2018	n.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2018	n.v.t.	0	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.5 Begrotingsrechtmatigheid en WNT

4.5.1 Begrotingsrechtmatigheid

In de jaarstukken 2018 legt het college in de toelichting op de staat van baten en lasten verantwoording af over de realisatie van de lasten en baten ten opzichte van de begroting na wijzigingen. In het jaarverslag is per programma een toelichting opgenomen over de afwijkingen tussen de realisatie en begroting na wijziging. Tevens is in de jaarrekening in het onderdeel *Toelichting begrotingsrechtmatigheid* een analyse opgenomen. Op basis van deze analyses en onze eigen werkzaamheden concluderen wij dat de overschrijdingen adequaat zijn toegelicht en er geen sprake is van overschrijdingen die wij, op grond van de richtlijnen in de *Kadernota Rechtmatigheid* van de Commissie BBV, als onrechtmatig dienen aan te merken. Het betreft een aantal lastenoverschrijdingen die aan het einde van het jaar en bij het afsluiten van de jaarrekening 2018 zijn geconstateerd. De overschrijvingen van de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging betreffende de programma's: 5. Lansingerland ontwikkelt, 6. Grondzaken en Overhead.

4.5.2 Wet normering Topinkomens

Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen (bij een gemeente: de griffier en de gemeentesecretaris) in de publieke en semipublieke sector wettelijk gemaximeerd. Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt ook voor niet-topfunctionarissen met een bezoldiging hoger dan de maximale normbedragen.

In het kader van de jaarrekening 2018 heeft uw gemeente een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Deze informatie heeft uw gemeente opgenomen in de toelichting in de jaarrekening. Tevens heeft uw gemeente vastgesteld dat er geen functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de maximale normbedragen hebben ontvangen. Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen verantwoording uit hoofde van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd met inachtneming van de Beleidsregels toepassing WNT 2018. Op basis van onze controle, waaraan het door het ministerie van BZK opgestelde Controleprotocol WNT ten grondslag ligt, hebben wij vastgesteld dat de WNT in 2018 is nageleefd en dat de toelichting hierover in de jaarrekening geen fouten en/of onzekerheden bevat.

De maximale WNT-drempel bedraagt in 2018 € 189.000 en wordt in 2019 verhoogd naar € 194.000.

4. BEVINDINGEN UIT DE CONTROLE 2018

4.6 Schatkistbankieren en VPB

4.6.1 Schatkistbankieren

In het kader van de Wet Verplicht Schatkistbankieren dienen decentrale overheden, waaronder gemeenten, hun overvloedige liquide middelen in de schatkist aan te houden. Alle middelen boven een bepaalde drempel dienen via een speciale bankrekening bij het Rijk te worden aangehouden. Deze drempel bedroeg in 2018 voor de gemeente Lansingerland: € 1.047.000. In de toelichting op de balans is een tabel opgenomen met de gemiddelde stand per kwartaal van de niet bij het Rijk aangehouden liquide middelen. In 2017 hebben wij geconstateerd dat in 3 van de 4 kwartalen teveel liquide middelen niet bij het Rijk werden aangehouden. In 2018 heeft er geen overschrijding van de drempel voor schatkistbankieren plaats gevonden.

4.6.2 Vennootschapsbelasting

De gemeente Lansingerland valt sinds 1 januari 2016 onder de vennootschapsbelastingplicht van overheidsondernemingen (VPB). Voor directe overheidsondernemingen geldt dat zij slechts belastingplichtig zijn *voor zover* zij een onderneming drijven (lees: beperkt vennootschapsbelastingplichtig). U heeft beoordeelt welke activiteiten belast, onbelast, dan wel vrijgesteld zijn voor de vennootschapsbelasting. Daarnaast hebt u per cluster van activiteiten getoetst of de gemeente daarmee 'door de ondernemingspoort' gaat. Uit deze analyse volgt de conclusie dat de gemeente Lansingerland voor het jaar 2018 niet door de ondernemingspoort komt en over het jaar 2018 geen aangifte vennootschapsbelasting hoeft in te dienen. Om deze reden zijn geen lasten of baten vennootschapsbelasting in de jaarrekening opgenomen.

5. ONAFHANKELIJKHEID

5. ONAFHANKELIJKHEID

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid is één van de belangrijkste pijlers van ons beroep. Mazars hecht hier veel belang aan en heeft maatregelen geïmplementeerd die onze onafhankelijkheid waarborgen. Onder andere bevestigen onze partners en medewerkers per opdracht hun onafhankelijkheid. Wij hebben bij de uitvoering van onze werkzaamheden geen onafhankelijkheidsissues geconstateerd en voldoen aan de onafhankelijkheidsregelgeving zoals deze is opgenomen in onze standaarden, die van toepassing is.

Onderstaand geven wij een specificatie van de fee, zodat u zich een beeld kunt vormen van de gevolgen van de daarop gebaseerde relaties voor de onafhankelijkheid.

Fee naar type dienstverlening (excl. omzetbelasting)	
Controle van de jaarrekening 2018	€ XX
Overige dienstverlening	€ XX
Totaal	€ XX

Urenbesteding

In overeenstemming met de aanbevelingen volgend uit het NBA-rapport 'In het publiek belang' rapporteren wij u hierbij de tijdsbesteding aan de controle van de jaarrekening 2018.

Rol in het team	Werkelijke urenbesteding	Geraamde urenbesteding
Eindverantwoordelijk accountant	X	21
Senior manager	X	90
(senior) assistenten	X	422
Totaal	X	533

Op basis van deze urenbesteding en onze controle-aanpak en de toegelichte bijzondere aspecten zijn wij van mening dat dit tot een kwalitatief goede controle heeft geleid.

BIJLAGE | RELEVANTE ACTUALITEITEN

ACTUALITEIT

In control statement (1)

In control statement

Als opvolging van de adviezen van commissie Depla werkt het ministerie van Binnenlandse Zaken, ondersteund door onder andere VNG en NBA, aan de voorbereidingen voor de introductie van de 'rechtmatigheidsverantwoording'. Met zo'n verantwoording wordt beoogd aan te geven in welke mate de gemeente 'in control' is op het gebied van rechtmatigheid. Het verstrekken van een oordeel over (financiële) rechtmatigheid op basis van BBV is een onderdeel van de accountantscontrole. In plaats van een oordeel van de accountant wordt nu gedacht aan een verantwoording van het college.

Deze voorbereidingen zullen tot de wijziging van een aantal wetten moeten leiden, waarna het college van burgemeester en wethouders vanaf het boekjaar 2021 een in control statement inzake de rechtmatigheid in de jaarstukken zal gaan afgeven. Deze in control statement of rechtmatigheidsverklaring wordt nog nader uitgewerkt met betrekking tot de volgende aspecten:

- Vorm/inhoud van deze mededeling
- Scope van de rechtmatigheidsverantwoording
- Criteria

Met betrekking tot de scope zijn vragen die spelen of dit net als de huidige rechtmatigheidscontrole door de accountant beperkt is tot de financiële rechtmatigheid of dat dit uitgebreider zou moeten worden. Met betrekking tot criteria is de vraag of dit net als de huidige rechtmatigheidscontrole door de accountant beperkt is tot recht, hoogte en duur of dat dit bijvoorbeeld ook uitgebreid zou moeten worden tot bijvoorbeeld termijnen.

De komende maanden wordt duidelijker wat deze wijziging concreet gaat inhouden en wat de gevolgen hiervan zijn.

Op dit moment verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten.

De externe accountants geven in de toekomst dan nog een controleverklaring af met alleen een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening, waar dan een rechtmatigheidsverantwoording door het college die in de jaarrekening wordt opgenomen.

ACTUALITEIT

In control statement (2)

In control statement (2)

Het gevolg voor de accountantscontrole en de kosten voor de accountantscontrole is op dit moment nog niet goed in te schatten. Onze verwachting is dat deze toekomstige wijziging leidt tot minder werkzaamheden voor de accountant en iets lagere accountantskosten. Onze visie met betrekking tot deze rechtmatigheidsverantwoording door het college is dat de gemeente zelf de rechtmatigheid van de baten, lasten en mutaties in de balans moet controleren. De gemeente neemt naar aanleiding van deze controle een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening op. De juistheid en terechtheid van deze rechtmatigheidsverantwoording zal vervolgens naar verwachting door de accountant moeten worden gecontroleerd.

Voor deze controle van de rechtmatigheidsverantwoording gaat de accountant na hoe de interne controle is geweest op de rechtmatigheid en wat de uitkomsten hieruit zijn. In de afgelopen jaren is door het strenger uitleggen van accountantsregels hebben accountants bij veel gemeenten minder kunnen steunen op verbijzonderde interne controle en op interne beheersingsmaatregelen. Onze gedachte bij deze wijziging dat de gemeente zelf de rechtmatigheid moet controleren en verantwoorden is dat accountants hierbij juist veel meer op de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle kunnen gaan steunen en geen eigen controles op de rechtmatigheid hoeven uit te voeren.

Contact

Mazars

Watermanweg 80
3067 GG Rotterdam

www.mazars.nl

Jankhim Han RA

T: +31 (0)88 277 17 34
E: jankhim.han@mazars.nl

drs Siebe Dekkinga RA

T: +31 (0)88 277 13 06
E: siebe.dekkinga@mazars.nl

